Aantal openbare schoolbesturen gehalveerd

Door senior-beleidsmedewerker Maurits Huigsloot

Sinds 2000 is het aantal besturen van het openbaar basisonderwijs gehalveerd. Dit is niet ten koste gegaan van de kleinschaligheid van de scholen. Voor het eerst sinds 2001 laat het aantal leerlingen een lichte stijging zien. In het openbaar voortgezet onderwijs is het aantal besturen in deze periode afgenomen met ruim een kwart en het aantal scholen met een vijfde, terwijl het leerlingenaantal met bijna 5% is gestegen. De verzelfstandiging van het bestuur van het openbaar onderwijs is in 2007 fors doorgegaan.

De bestuurlijke schaalvergroting in het openbaar onderwijs sinds 2000 is enerzijds het gevolg van de schaalvergroting van de gemeenten. Sinds 2000 is het aantal gemeenten met 94 afgenomen tot 443. Anderzijds is dit versterkt door de verzelfstandiging van het bestuur van het openbaar onderwijs dat op zich zelf ook weer aanleiding heeft gegeven tot bestuurlijke schaalvergroting.

Grafiek 1 laat voor het basisonderwijs de procentuele groei (daling) zien van het aantal besturen, scholen, vestigingen en leerlingen ten opzichte 2000. Deze grafiek laat duidelijk zien dat de bestuurlijke schaalvergroting geen consequenties heeft gehad voor het aantal scholen en vestigingen. De grafiek laat ook zien dat er dit jaar geen daling meer heeft plaatsgevonden van het aantal leerlingen.

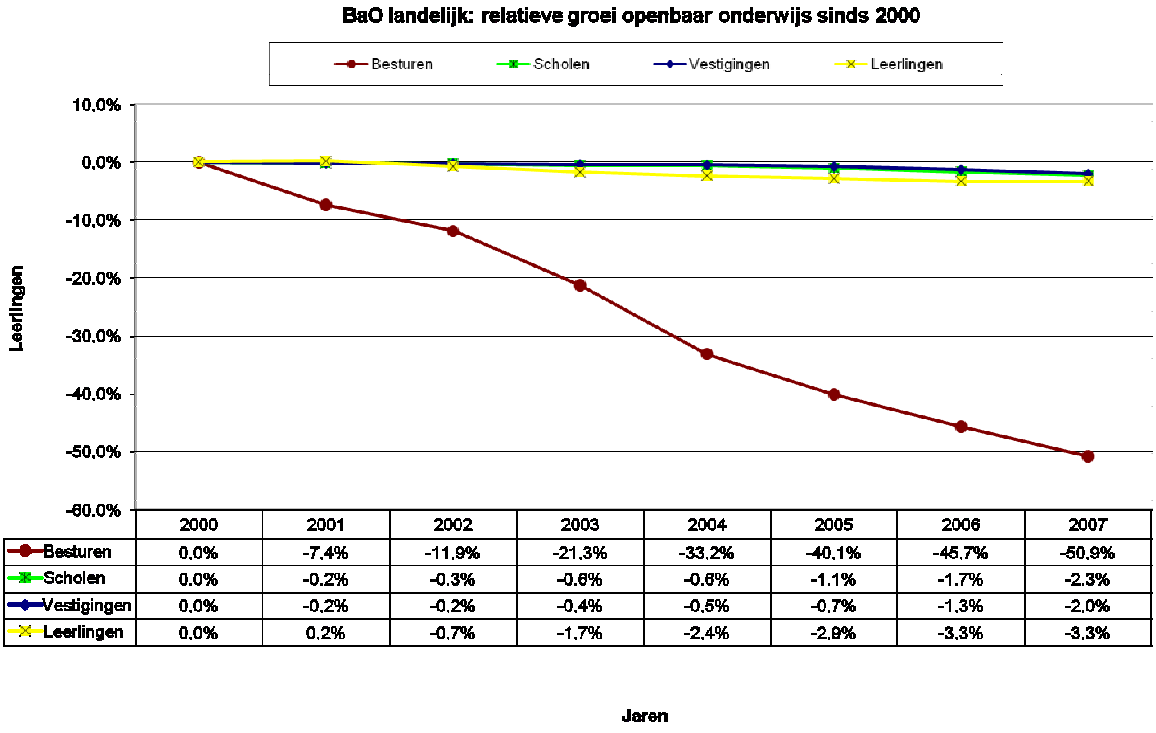

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Besturen	0,0%	-7,4%	-11,9%	-21,3%	-33,2%	-40,1%	-45,7%	-50,9%
Scholen	0,0%	-0,2%	-0,3%	-0,6%	-0,6%	-1,1%	-1,7%	-2,3%
Vestigingen	0,0%	-0,2%	-0,2%	-0,4%	-0,5%	-0,7%	-1,3%	-2,0%
Leerlingen	0,0%	0,2%	-0,7%	-1,7%	-2,4%	-2,9%	-3,3%	-3,3%

Grafiek 1

Grafiek 2 geeft de ontwikkeling van het aandeel van het openbaar basisonderwijs sinds 2000 weer voor dezelfde onderdelen. Het aandeel van openbare besturen is sinds 2000 van 24% naar iets minder dan 19% gedaald. Alhoewel ook in het bijzonder onderwijs bestuurlijke schaalvergroting heeft plaatsgevonden valt uit de daling van het aandeel openbare besturen op te maken dat de schaalvergroting in het openbaar basisonderwijs groter is geweest dan in het bijzonder onderwijs.

Uit grafiek 2 is ook op te maken dat het openbaar basisonderwijs ten opzichte van het bijzonder onderwijs relatief meer scholen en vestigingen kent. Het aandeel van de leerlingen ligt namelijk ruim 2% beneden het aandeel van de scholen en vestigingen. Dat het openbaar basisonderwijs relatief meer scholen/vestigingen kent dan het bijzonder onderwijs heeft mede te maken met de garantiefunctie van het openbaar onderwijs.

Dat het aandeel leerlingen in 2007 ondanks de lichte groei met 0,1 is afgenomen komt door het feit dat het openbaar onderwijs slechts voor een klein deel van de groei van het totaal aantal leerlingen in het basisonderwijs profiteert (ruim 300 van de 3800 leerlingen).

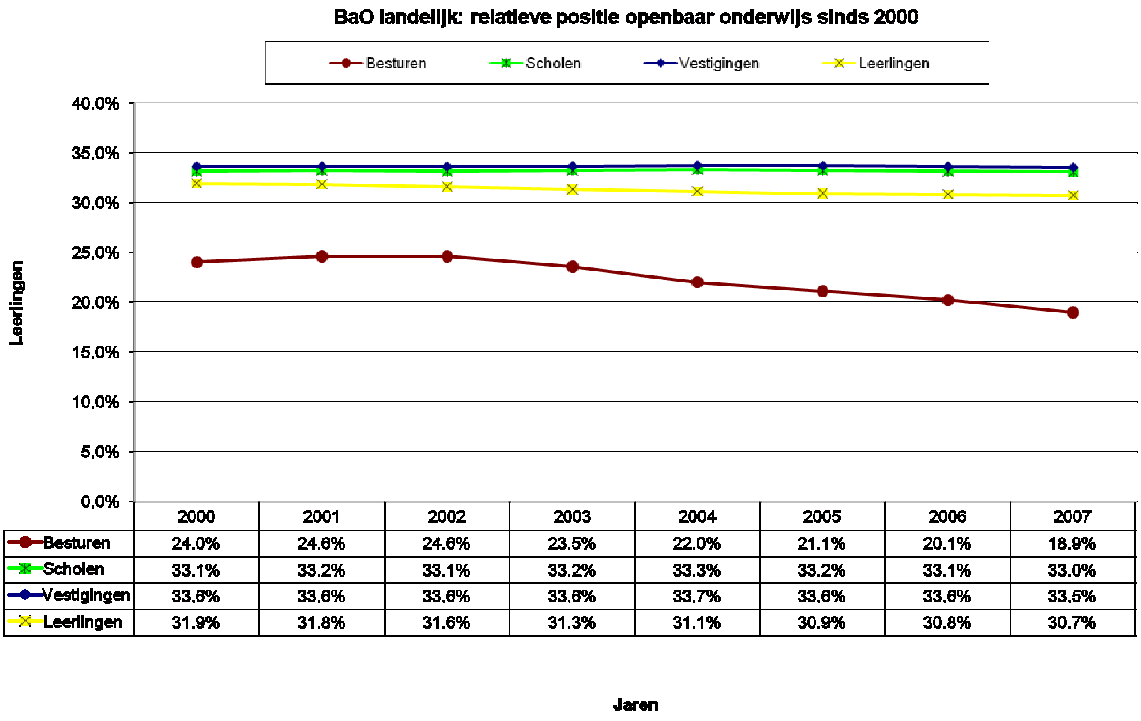

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Besturen	24.0%	24.6%	24.6%	23.5%	22.0%	21.1%	20.1%	18.9%
Scholen	33.1%	33.2%	33.1%	33.2%	33.3%	33.2%	33.1%	33.0%
Vestigingen	33.8%	33.8%	33.8%	33.8%	33.7%	33.6%	33.6%	33.5%
Leerlingen	31.9%	31.8%	31.6%	31.3%	31.1%	30.9%	30.8%	30.7%

Grafiek 2

Grafiek 3 is de evenknie van grafiek 1 maar dan voor het openbaar voortgezet onderwijs. Uit deze grafiek blijkt dat de bestuurlijke schaalvergroting in het VO minder groot is dan in het basisonderwijs. Ook blijkt dat - weliswaar in mindere mate - schaalvergroting op school en vestigingniveau heeft plaatsgevonden. Dit ondanks de groei met bijna 5% van het aantal leerlingen.

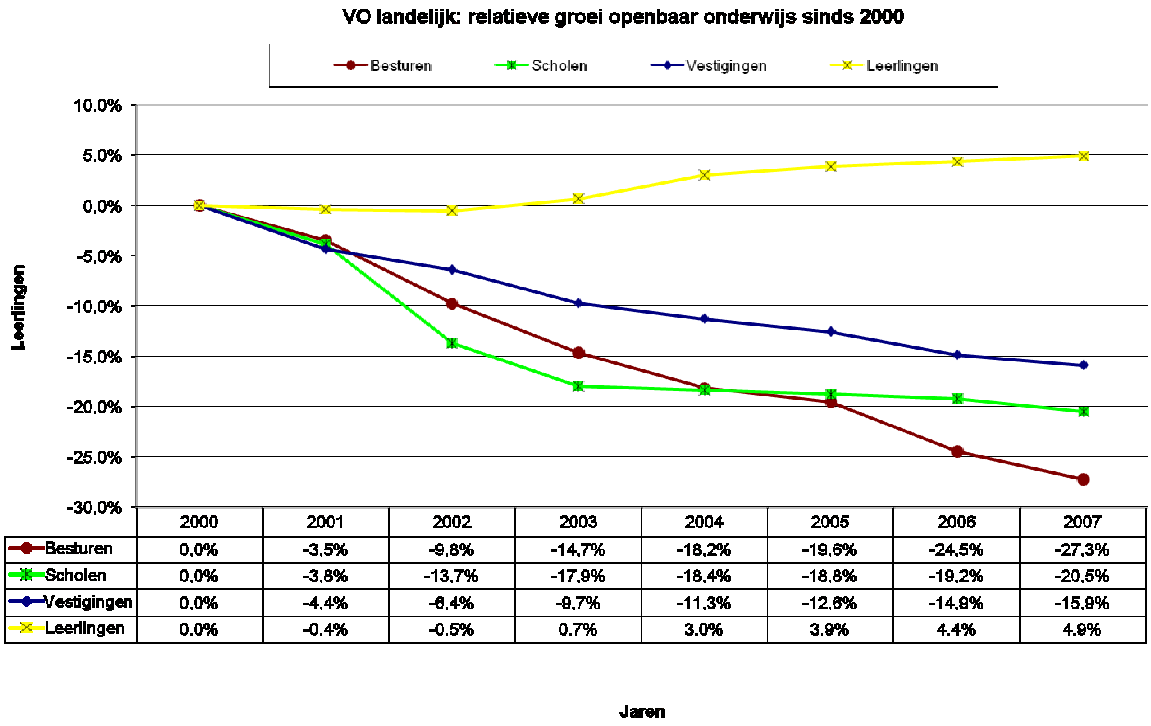

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Besturen	0,0%	-3,5%	-9,8%	-14,7%	-18,2%	-19,6%	-24,5%	-27,3%
Scholen	0,0%	-3,8%	-13,7%	-17,9%	-18,4%	-18,8%	-19,2%	-20,5%
Vestigingen	0,0%	-4,4%	-6,4%	-9,7%	-11,3%	-12,6%	-14,9%	-15,9%
Leerlingen	0,0%	-0,4%	-0,5%	0,7%	3,0%	3,9%	4,4%	4,9%

Grafiek 3

Grafiek 4 laat langs dezelfde lijnen de ontwikkeling zien van het openbaar voortgezet onderwijs als grafiek 2 voor het basisonderwijs. In tegenstelling tot het basisonderwijs kent het openbaar voortgezet onderwijs verhoudingsgewijs iets meer besturen dan scholen en vestigingen. Het aandeel van het aantal leerlingen is ten opzichte van 2000 hetzelfde gebleven. Dat betekent dat het openbaar onderwijs voor een evenredig deel profiteert van de groei van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. *Zie volgende pagina* >>>>

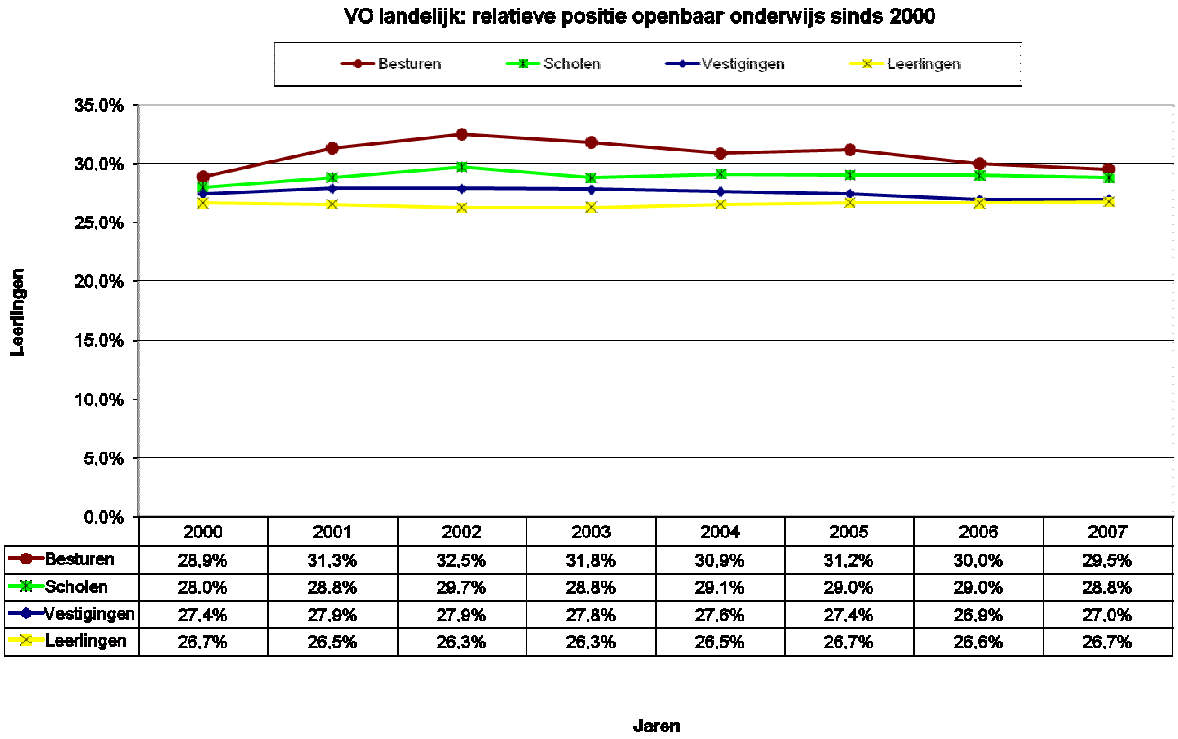

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Besturen	28,9%	31,3%	32,5%	31,8%	30,9%	31,2%	30,0%	29,5%
Scholen	28,0%	28,8%	29,7%	28,8%	29,1%	29,0%	29,0%	28,8%
Vestigingen	27,4%	27,9%	27,9%	27,8%	27,6%	27,4%	26,9%	27,0%
Leerlingen	26,7%	26,5%	26,3%	26,3%	26,5%	26,7%	26,6%	26,7%

Grafiek 4

Forse toename bestuurlijke verzelfstandiging in 2007

In 2007 is in het primair onderwijs het aandeel van de openbare stichtingen gegroeid van 32% naar 46%. Deze besturen vertegenwoordigen 64% van de scholen en 66% van de leerlingen. Dat is een toename van het aandeel met 20%. De integrale bestuursvorm en de bestuurscommissie vormen een ieder nu nog 18% van het totaal aantal besturen met respectievelijk 13% en 14% van de scholen en 11% en 14% van de leerlingen. Zie tabel 1 voor de recentste cijfers.

Besturen openbare scholen PO	Besturen	Scholen	Vestigingen	Leerlingen	Besturen	Scholen	Vestigingen	Leerlingen
Bestuur openbaar lichaam op basis van WGR	2	2	2	387	1%	0%	0%	0%
Bestuurscommissie (art. 83/87 Gmw)	42	350	368	71.212	18%	14%	14%	14%
Integraal bestuur B&W	43	323	339	56.513	18%	13%	13%	11%
Openbare rechtspersoon	7	86	89	17.003	3%	4%	3%	3%
Samenwerkingsbestuur	35	120	121	26.053	15%	5%	5%	5%
Stichting openbaar onderwijs	108	1.568	1.640	329.965	46%	64%	64%	66%
Totaal	**237**	**2.449**	**2.559**	**501.133**	100%	100%	100%	100%

Tabel 1

In het voortgezet onderwijs heeft een verschuiving plaatsgevonden van bestuurscommissie naar met name stichting openbaar onderwijs. Daarmee is het aandeel van de stichting gestegen tot 50% met 52% van de scholen en 51% van de leerlingen. De integrale bestuursvorm en de bestuurscommissie vormen respectievelijk nu nog 14% en 18% van het totaal aantal besturen met respectievelijk

11% en 12% van de scholen en 8% en 16% van de leerlingen. Tabel 2 bevat een totaaloverzicht met de recentste cijfers.

Besturen openbare scholen VO	Besturen	Scholen	Vestigingen	Leerlingen	Besturen	Scholen	Vestigingen	Leerlingen
Bestuur openbaar lichaam op basis van WGR	5	6	17	12.834	5%	3%	5%	5%
Bestuurscommissie (art. 83 Gmw)	19	23	47	38.769	18%	12%	14%	16%
Integraal bestuur B&W	15	21	28	20.858	14%	11%	8%	8%
Openbare rechtspersoon	2	5	10	7.086	2%	3%	3%	3%
Samenwerkingsbestuur	11	35	57	41.408	10%	19%	17%	17%
Stichting openbaar onderwijs	53	99	174	125.200	50%	52%	52%	51%
Totaal	**105**	**189**	**333**	**246.155**	100%	100%	100%	100%

Tabel 2

ECOO 26 maart 2008